

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2002-12-03

Närvarande: f.d. justitierådet Hans Danelius, regeringsrådet Gustaf Sandström, justitierådet Dag Victor.

Enligt en lagrådsremiss den 28 november 2002 (Miljödepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (1987:10).

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av kammarrättsassessorn Åsa Holmgren.

Förslaget föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Allmänt

Bakom den nuvarande uppdelningen av den ordinarie besvärsprövningen i ärenden enligt plan- och bygglagen mellan regeringen och allmänna förvaltningsdomstolar ligger önskemålet att lämplighetsfrågor skall hanteras av regeringen och rättsfrågor av domstolar. Förslaget i remissen innebär att förvaltningsdomstolarnas kompetens vidgas något.

I lagrådsremissen framhålls att några egentliga lämplighetsbedömningar normalt inte kan sägas ske vid regeringens prövning av meddelade bygglov m.m. I sammanhanget hänvisas till uttalanden i

förarbetena till plan- och bygglagen. Lagrådet finner anledning att här erinra om rättsfallet RÅ 1994 ref. 39. Av rättsfallet, som gällde ett ärende om detaljplan, följer att klagoinstansen vid sin prövning i åtminstone viss utsträckning skall beakta allmänna intressen som klaganden åberopar till stöd för sin talan.

Slutsatsen i rättsfallet är emellertid densamma som i remissen, nämligen att den statliga kontroll som besvärprövningen innefattar i många fall bör stanna vid en prövning av om ett överklagat beslut ligger inom ramen för det handlingsutrymme som de materiella reglerna ger kommunen. Enligt Lagrådets bedömning torde det sakna betydelse om beslutet, som i rättsfallet, avser en detaljplan eller, som i det aktuella lagstiftningsärendet, ett bygglov e.d. Lagrådet har mot denna bakgrund inga principiella invändningar mot förslaget.

13 kap. 4 §

I tredje stycket föreslås att andra beslut av länsstyrelsen än de som särskilt nämns i första och andra styckena får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. I en andra mening görs dock ett undantag för beslut som rör Försvarmakten, Fortifikationsverket, Försvarets materielverk eller Försvarets radioanstalt. Dessa beslut skall enligt förslaget alltid överklagas hos regeringen.

Undantaget för beslut som rör försvaret synes vara föranlett av ett remissyttrande från Försvarmakten, som bl.a. uttalat att lämplighetsprövningen och intresseavvägningen i dessa fall, som ofta är av riksintresse, inte bör ske i förvaltningsdomstol utan tillhör den typ av bedömningar som det ankommer på regeringen att göra i sista

instans. Frågan är emellertid inte närmare belyst i lagrådsremissen, där det på s. 17 endast sägs att den föreslagna ordningen överensstämmer med vad som gäller enligt miljöbalken.

Lagrådet ifrågasätter om det föreslagna undantaget för beslut som rör försvaret är ändamålsenligt. Det leder bl.a. till att också sådana ärenden om bygglov m.m. som nu prövas av allmän förvaltningsdomstol (se andra stycket i förevarande paragraf i dess nu gällande lydelse) i fortsättningen skall, om de rör försvaret, prövas av regeringen. Denna konsekvens synes över huvud taget inte ha beaktats i remissen och den strider också mot remissens allmänna syfte att avlasta regeringen och vidga allmän förvaltningsdomstols behörighet att pröva överklaganden.

I sak gäller överklaganden av beslut som rör försvaret i många fall helt eller delvis sådana frågor av rättslig art som företrädesvis bör prövas av domstol. Endast undantagsvis torde det vara fråga om bedömningar rörande vitala försvarsintressen för vilka regeringen har ett övergripande ansvar. Det föreslagna undantaget för försvaret synes under sådana omständigheter vara alltför vidsträckt. Det kan enligt Lagrådets mening lämpligen begränsas på så sätt att prövningen av överklaganden endast om det föreligger speciella omständigheter anförtros regeringen.

Systemet kan konstrueras så att överklagande alltid sker hos allmän förvaltningsdomstol men att denna domstol av hänsyn till vitala försvarsintressen skall överlämna ett mål för avgörande av regeringen. Genom en sådan uppläggnings tillgodoses också önskemålet att en klagande alltid skall veta vilken klagostans han eller hon skall vända sig till. Detta önskemål är inte tillgodosett i det föreslagna tredje stycket, enligt vilket klaganden själv måste ta ställning till den ofta svårbedömda frågan om ett beslut rör försvaret eller inte.

Tredje stycket i den föreslagna paragrafen kan med beaktande av vad nu sagts förslagsvis utformas på följande sätt:

”Andra beslut av länsstyrelsen enligt denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Om målet rör fråga av särskild betydelse för det militära försvaret, skall domstolen överlämna målet till regeringen för prövning.”